szegedi ünnepi hetek

A harmadik szegedi táblakép-festészeti biennálé a Képtárban és az Ifjúsági Házban, augusztus 20-ig.

Wieber Mariann jelmeztervező művész kiállítása a Bartók Béla Művelődési Központban, augusztus 20-ig.

Papp György grafikusművész tűzzománcai a Paletta Galériában, augusztus 20-ig.

Gubcsi Attila festőművész kiállítása az ifjúsági házban, augusztus 31-ig.

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai: Csongrád megyei parasztbútorok és népviseletek; Lucsképgyűjtemény; Móra-emlékszoba; A Fekete-házban: Vihart aratva — Csongrád megye munkásságának élete és harcai 1867—1945; Buday György élete és munkássága; Magyar katonai egyenruhák; a Vármúzeumban: Szeged múltja, jelene, jövője; a Kass Galériában: Bélyegek, bélyegtervek, mini- és maxikönyvek Kass János műhelyéből.

Nemzeti Történeti Emlékpark (Ópusztaszer).

Ifj. Lele József néprajzi gyűjteménye (Tápé).

Kenderfonó gyártörténeti kiállítás (Szeged, Rigó utca 5—7.).

Paprikamúzeum (Szentmihálytelek).

Nyári egyetemek

Befejeződött a pedagógiai, kezdődik a művelődéselméleti

Tegnap, egyhetes munkáját befejezve, értékeléssel és az emléklapok átadásával bezárták a TIT XXIV. pedagógiai nyári egyetemét. A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat másik jelentős rendezvénye, a művelődéselméleti nyári egyetem — tizenhatodik alkalommal — holnap kezdődik az MTA Biológiai Központjában.

A pedagógiai nyári egyetem középpontjában az iskola és a pedagógus önállóságának kérdései álltak. A tavaly életbe lépett új oktatási törvény szélesebb körű önállóságot biztosított egyrészt az oktatási intézmények, másrészt a pedagógusok számára. Az intézményi önállóság abban nyilvánult meg, hogy a tanácsi irányítás átgondoltabb lett, lehetőség teremtődött a helyi működési szabályzatok kialakítására és az önkormányzatra. Ez utóbbit az iskolatanács és az igazgatók új kinevezési rendje szolgálta. A pedagógus önállósága azáltal gyarapodott, hogy az oktatási eszközök megválasztásában, a segédanyagok felhasználásában és az iskolai munka ütemezésében az eddiginél nagyobb szabadságot élvezett.

Természetesen sok gondot jelentett, vitákat szült az „igazgatóválasztás", a működési szabályzat önálló elkészítése vagy az újabb tantárgyi-tantervi korrekció. Hasznos és haszontalan elemekre derült fény az egy esztendő alatt, s ezeket sorra megtárgyalhatták a nyári egyetem résztvevői. Szó volt többféle oktatási kísérlet eredményeiről, így a *Zsolnai-módszer* sorsáról vagy a Radnóti gimnázium előrehozott vizsgája osztályairól.

A körültekintően összeállított előadás-sorozat nagy sikert aratott. A 350 — többségében önköltséges — résztvevő a nagy hőségben is kitartó érdeklődéssel kísérte az előadásokat, melyeket többször kérdések, viták szakítottak meg. A biológiai központban mindig telt ház fogadta az előadókat, gyakran még a lépcsőkön is ültek. *Agoston György* professzor, a nyári egyetem igazgatója joggal állapíthatta meg zárszavában, hogy nem várt, de megérdemelt sikert vívott ki ez az előadás-sorozat.

A pedagógiai nyári egyetem bezárta kapuját. De helyet adott a holnap kezdődő művelődéselméleti előadás-sorozatnak. A július 23. és 30. között megrendezendő programok *a művelődés és az innováció* kapcsolatrendszerét kívánják föltérképezni. A megnyitó holnap délelőtt fél tizkor lesz. *Szabó G. László*, a Csongrád Megyei Tanács elnökhelyettese mond köszöntőt. Ezután *Agh Attila*, az MSZMP KB Pártörténeti Intézetének tudományos tanácsadója tart előadást *Tudományos és technikai haladás és a művelődés címmel.* Majd *Vámos Tibor* akadémikus, az MTA Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézetének főigazgatója ad elő *A számítástechnika és automatizálás szerepe a termelés és az életmód alakításában* címmel.

D. I.

Erdély nincs messze

Egy fiatal nő áll az Auditórium Maximum közepén és mondja. Mondja, hogy „nem tanácsos járni, nem tanácsos helyben ülni, nem tanácsos megszökni, nem tanácsos maradni", mondja, hogy „fekete-piros", s dübörgő-roppantó, szilaj és szomorú táncok eredetére célozva kérdi, hogy „honnan járják, honnan hozták? Honnan e mozdulat-ország?" Körülötte hegedű s nagybőgő szól, vidáman ujjong, keményen brummog és keservesen jajong. Marosszéki forgatást, kalotaszegi csárdást, magyarvistai legényest, mezőségi lassút járnak fiúk és lányok. És a fiatal nő ajkán *Sütő András* szól és *Szilágyi Domokos, Kányádi Sándor* és *Tamás Menyhért.*

Dobos Kati, a Szegedi Nemzeti Színház művésznője a *Fabatka* népzenei együttessel *(Maróti György, Králik Gusztáv, Bozsó Antal, Ótott K. Zoltán)* és a JATE kamara tánccsoportjával (Tésik Péter, Harmados Mária, Izsó Katalin, Kopasz István, továbbá Csúri Ákos és Patyi Zoltán, hétfőn este az Ady-téri egyetemépületben adta elő *Táltos köparipán* című műsorát. *„Szemelvények Erdély irodalmából, dalaiból és táncaiból"* hirdette az alcím, s a Maróti György által szerkesztett összeállítást *Bodolay Géza*, a színház fiatal tehetséges rendezője állította színpadra. (A produkció egyébként valószínűleg már az ősszel Budapesten, a Jurta Színházban is közönség elé kerül).

Színfalakra erősített hegedük, odafönn, középen egyetlen pár fényes, fekete csizma. Szól a zene, ropják a táncosok. Dobos Kati pedig, ez a mind magasabb művészi kvalitásokról tanúbizonyságot tevő, tehetségét mind feltűnőbben mutató fiatal művész pedig, — mondja. S egy varázsos táj ék kerül véle s általa hozzánk egyre közelebb. Vidék, melynek küzdelmes múltja a miénk, melynek sorsa Közép-Európa népeinek közös életében nem lehet közömbös. Szólnak a sorsközösség keservei, lélek és test gyötrelmei, népek hányattatásai. Az erdélyi kultúra gyönyörű jelzései. Játékos szellem és kemény tartás, könnyed, fölszabadult báj és fogat összeszorító dac. Dobos Kati — időnként meghatóan szép, igen pontosan tolmácsolt erdélyi magyar nyelvjárásban — mondja. „Vüseljük szótalan."

Felelősségteljes, mélyen humánus, átgondolt, tiszta eszmei attitűd, s olyan tűz, erő és elegancia az előadásban, amit csak a hit, egy ügy igazával hitelesített emberi tartás adhat előadóknak. A borzongatóan nagyszerű, emlékezetesen szép produkció után hosszú percekig dübörgött a taps az Auditorium Maximumban. Igen, bizonyíttatott: Erdély nincs messze.

Domonkos László

Alföldi „gatyás" és társai

Tegnap vízi és szárazföldi játékokban és sportokban versenyeztek a néptáncegyüttesek tagjai (hiába, kell a mozgás!), a sportuszodában és a kisstadionban. Az eredményekről lapzártáig nem kaptunk értesítést, pedig jó lenne tudni, ki volt a verhetetlen alföldi „gatyás" (ez négyszer 50 méteres váltóúszás — cserélt „gatyákban"), vagy az első „dereglyés amazon" azaz lány, gumimatracon. Azt viszont megtudtuk, hogy vizeken is, a focipályán is elementáris volt a vidámság.

Szép könyvek kiállítása

„Kell, nemcsak a jó — a szép könyv is" — e szavakkal nyitotta meg Szabó G. László, a megyei tanács elnökhelyettese a legszebb könyvek kiállítását tegnap, kedden az MTESZ-székházban. Az 1986-os Kiváló nyomdaipari termék verseny díjnyertes darabjait tették közszemlére, a mives reprint régiségektől a gasztronómiai különlegességeken át a poszterekig.

A nemes vetélkedő immár 25 éves múltra tekint. A résztvevők száma egyre gyarapszik, az idén 23 nyomda küldte el reprezentánsait. Összesen 1500 termék közül kéthetes zsűrizés után 121 nyert „Kiváló", 243 pedig „Jó" elismerő oklevelet. A Minőség továbbfejlesztéséért különdíjat a Kossuth Nyomda Gross Arnold-albuma kapta. A Szegedi Nyomdának a korábbi esztendők eredményeihez hasonlóan három „Kiváló" és tizenegy „Jó" minősítést ítéltek.

A kiállítás, melyet májusban Budapesten nyitottak meg, s immár évtizede rendszeresen szerepel a Szegedi Ünnepi Hetek programjában, július 31-éig tekinthető meg

„Kitüntetett helyen..."

Novák Ferenc táncszínháza

Kétévente olyan táncműveket állít a Szegedi Szabadtéri Játékok színpadára, amelyek párját hiába is keresnénk országban—világban. E táncjátékok mégis csak részben köszönhetik vonzerejüket, népszerűségüket az *egyediségüknek*; mely abban áll, hogy a folklór elemeit — rendkívül nagy számú, nemzetközi közreműködői gárda segítségével — táncszínházi produkcióvá szervezik az alkotók; a műfaj, és a mű egész „kiállítása" tekintetében *eredetit* és *monumentálisat* produkálnak. Tekintetbe kell másrészt vennünk, hogy az ötlet, mely először 1972-ben valósult meg, önmagán túlmutató értékeket kapott. Mert szerencsésen éppen *akkor született, amikor a magyar táncmozgalom, a tánc- és zenei feldolgozás csúcsteljesítményeket produkált*, virágzott az alkotókedv, soha nem látott népszerűségre jutott a folklór. Azt mondhatnánk, szinte törvényszerű, hogy megszületett ez a speciálisan szegedi, szabadtéri táncműfaj. Mindez persze nem kisebbíti az alkotói érdemeket, inkább aláhúzza, erősíti, mert árnyalja.

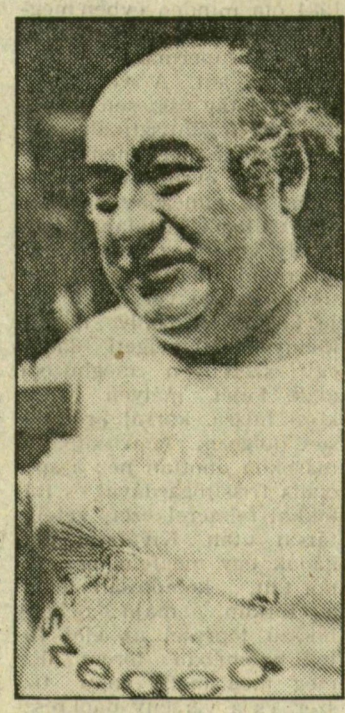

Az első rendkívüli siker, a *Hegyen-völgyön lakodalom* után már járt utakon haladhattak az alkotók. Minden további táncjáték „cselekményét", magját egy-egy népszokás adta.

A jubileumi Hegyen-völgyön-felújítás után — fordulat következett: a *modern költészet* nyert teret a szegedi táncszínházban. A tavaszi rítusokon alapuló, legutóbbi előadásban *Nagy László* gyönyörű verseinek dramaturgiai, hangulati funkcióját volt, immár természetesen kapcsolódott össze az eredeti hagyomány, a mai táncszínházi és zenei feldolgozás és a költészet. Novák Ferenc alkotói hitvallásának megfelelően; aki sosem is tagadta, művei is bizonyítják: az eredeti, paraszti folklór fölmutatása, megismertetése, éltetése mellett *az a célja, hogy a hagyományvilág szellemiségének érvényre juttatásával mai, modern, szuverén táncházi alkotásokat hozzon létre.* A hagyomány ilyenfajta szervülése a modern színházban nem egyszerűen műfaj- és színháztörténeti pillanat. *Kulturális, és kulturális diplomáciai missziója* könnyen belátható, csak rá kell nézni a zsúfolt nézőterekre. A külföldi táncosok és zenészek szerepeltetésének az alkotói munka szempontjából kettős a természete. Kemény kötöttséget jelent, megnehezíti a dramaturgiai egység megteremtését, másrészt, mint legyőzendő, áthidalandó kötöttség — a fantázia működését, ötletek születését indukálja. A néptáncgálák alkotói tudatosan vállalják e kulturális diplomáciai missziót, ha kell, esztétikai megfontolások elé helyezik. Ez *nemzetközi népszínház*, olyan találkozóhely, ahol eszmei, gondolati, művészeti értékek és az együvé tartozást tudatosító, konkrét barátságok, kapcsolatok teremnek.

Az idei gálaműsor, a *Boszorkányok, varázslatok* folytatás és újítás — megint. *Folytatás* abban a tekintetben, hogy a költészet újra főszerepet kap. *Újítás*, hogy ezúttal helyi, szegedi és környéki rítusok, babonák, varázslatok kerülnek a színpadra — először a gálák történetében. És szegedi költő, *Polner Zoltán* versei, népi ráolvasások, babonák, imák ihlette költeményei szövődnek a játék meséjébe, illeszkednek a dél-alföldi táncok és zenei hagyományok közé.

*

Novák Ferenc ezt mondta róluk:

— Nagy erejű, fantasztikus képeket fölvonultató versek. Atmoszféra-teremtők. Nekünk valók. Ez a történet ugyanis arról szól, hogy a fiatal szerelmeseket, Annát és Istvánt gonosz erők elválasztják egymástól. A lányt elragadja a boszorkányhad. A rosszból, a rontásból ki akarja menteni a fiú, keresi őt a nagyvilágban. Vándorlásai során megismerkedik a világ sok népével, sokat lát és hall, s megtanulja: *valahol otthon kell lenni.*

— *Ez a cselekmény alighanem fölboritja a táncjátékok „szakaszrendjét". Eddig a külföldi együttesek, mint hazájuk képviselői, vendégségbe jöttek hozzánk — vásárba, májusjáráskor, tavaszváráskor, lakodalomba — és hozták a saját szokásaikat-táncaikat.*

— Most a fiú látogat el hozzájuk, lánykereső vándorútjának állomásain ismerkedik az illető ország táncaival-zenéivel. Így könnyebb a helyzetünk, nem kell föltétlenül arra törekednünk, hogy valamiféle egységet hozzunk létre a soknemzetiségű közreműködőkkel. S mégis, dramaturgiailag egységesebb kompozícióra van kilátásunk.

— *Évek óta rengeteg a színházi elfoglaltsága. Ezek között milyen helyen tartja számon szegedi táncjáték-rendezéseit?*

— Kitüntetett helyen. Ennyi néző egyetlen más színházban sem adatik. Ilyen monumentalitás máshol nem képzelhető. S ennyi közreműködőt „mozgatni" egyazon célért — nem mindennapos feladat.

— *Azt hallottam, kétségessé vált a fesztivál, s vele persze a gála megrendezése. A pénz hiánya miatt.*

— Annyiszor elmondtam már, mit gondolok a kultúra és a pénz viszonyáról. Kultúra, művészet, szellemi javak nélkül kilátástalanabb egy nemzet jövője, mint megfogható, gazdasági javak szűkében. Az én szememben a művészeteken, tudományon, oktatáson spórolni: *önpusztítás.* Évek óta nehezen jön össze a fesztivál költségd, folyton pengeélen táncolunk. Dühbe jövök, ha arra gondolok, mennyi pénz folyik el hatástalan, közönség nélküli, úgynevezett magas művészeti produkciókra. Az összes rendezvények és színházi előadások 60 százalékát az első szünetben otthagyják a nézők, vagy eleve el sem mennek, a színészek sorozatban fél-, meg negyedházak előtt erőlködnek — és akkor ez, a tömegeket vonzó fesztivál van veszélyben. Háromszor annyiért, mint a mi költségeink, hoznak létre produkciókat, amelyek senkit sem érdekelnek. Hihetetlen, hogy nem lehet kiválasztani, mire adjuk a pénzt!

— *Mindenre. Mindenkinek, és mindenre egy keveset, s egyre kevesebbet — úgy tűnik.*

— Hát persze, ez az átkos egyenlősdi! Meggyőződésem, ezért ment tönkre ez az ország. A mezőgazdaság pénzét odaadtuk a nehéziparnak, mert az, úgymond, rászorult, az elosztott pénz fölszívódott, eltűnt, az ipar maradt, a mezőgazdaság lett — gyenge. Elképesztő a kulturális kormányzat aluszékonysága is. Az igazán jó műveket értékük szerint, erőteljesebben kellene dotálni, az értéktelent sehogy. Tudni kellene, hogy az ilyen népszínház, mint a szegedi, közönséget nevel, tömegekre hat, és Magyarországon muszáj, szinte nemzeti létérdek a közönséget valódi értéken — igenis *nevelni*, itt, a kultúrában az üzleti szempontokkal igenis szolidan kell bánni. Pénz pedig még mindig van. Csak nem ott, ahol lennie kellene. Vagyis nem sírni illik, hogy nincs pénz a kultúrára, hanem sürgősen megváltoztatni az elosztás rendjét.

— *Optimistának gondolom a véleményét.*

— Hogyan dolgozhatnék, ha nem lennék optimista?

Sulyok Erzsébet